

Fredagskronikken

Mari Rege, professor i samfunnsøkonomi, Handelshøgskolen ved Universitetet i Stavanger

Mari Rege Lotteri på ramme alvor i norsk skole

En stor del av barns læringsutbytte er avhengig av hvilken lærer de får – som de har år etter år.

● Denne uken sendte vi barna tilbake til klassen og læreren. Ofte prater foreldre om hvor heldig eller uheldig barnet har vært med læreren, men vet de egentlig at dette er et lotteri på ramme alvor?

Læreren har stor betydning for barnas utvikling. Dette viser en omfattende internasjonal faglitteratur som estimerer såkalte lærerbidragsindikatorer. Disse måler hvor mye hver lærer bidrar til å løfte elevenes læring. Studien tar utgangspunkt i hvilke ferdigheter barna starter skoleåret med og ser på hvordan de scorer ved slutten av skoleåret, samtidig som de kontrollerer for en rekke variabler som fanger opp familiebakgrunn, skole og nabolag.

Det er stor forskjell i hvor godt lærere lykkes med å løfte elevene, selv blant lærere som jobber på samme skole, viser studiene. Og dette gjelder ikke bare elevenes faglige ferdigheter – det er også stor forskjell i hvor mye lærerne bidrar til elevenes sosiale og emosjonelle utvikling. Disse lærerbidragsindikatorerne er stabile over tid.

Noen lærere lykkes med å løfte elevenes læring år etter år, med stadig nye elevgrupper, mens andre mislykkes år etter år.

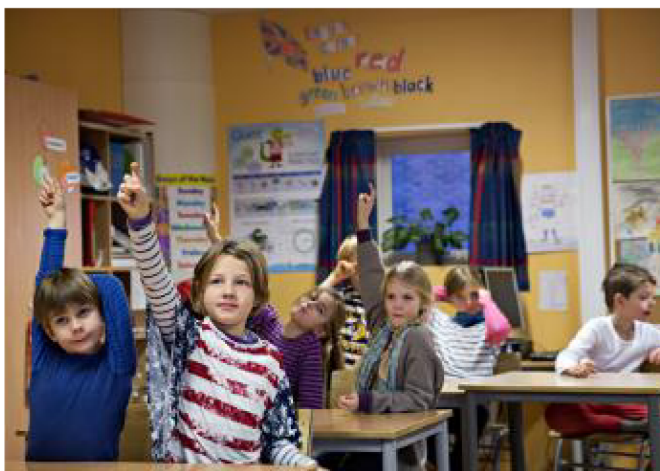
Læreren har også betydning for elevene som voksne. Harvard-professor Raj Chetty har sammen med kolleger vist at elever som hadde lærer med høyere læringsbidragsindikator, har større sannsynlighet for å ta universitetsutdannelse og tjener mer.

De fleste av disse studiene kommer fra USA. Der har man omfattende årlig kartlegging av barnas ferdigheter. I tillegg settes klassene ofte sammen på nytt med ny lærer.

I Norge har vi dessverre ikke hatt samme datagrunnlag til å estimere lærerbidragsindikatorer, men den omfattende datainnsamlingen i «Two Teachers»-prosjektet har gjort det mulig å få litt innsikt i forskjeller mellom klasserom i Norge. Sammen med Maximiliana Thijssen og Oddny Solheim har jeg der undersøkt læringen blant elever som starter på førstetrinn og vilkårlig blir fordelt inn i klasser på sin skole.

I studien ser vi på hvordan elevene scorer i matematikk, lesing, opplevd mestring og leseinteresse på slutten av skoleåret, samtidig som vi kontrollerer for elevenes ferdigheter på starten av skoleåret, i tillegg til en rekke variabler som fanger opp familiebakgrunn, skole og nabolag.

Resultatene fra studien viser at klassen har stor betydning for førsteklassingenes

↑ Vær på vakt om du hører begrepet «krevende elevgruppe». Dårlig læringsmiljø blir gjort til elevenes feil, skriver Mari Rege. Illustrasjonsfoto. Foto: Aleksander Nordahl

Elevene til disse lærerne er tapere i lotteriet i den norske skole, men det er ikke slik de omtales. I stedet oppstår begreper som «krevende elevgruppe»

læring, omtrent på samme nivå som i den internasjonale faglitteraturen. Siden elevene ble vilkårlig delt inn i klasser, tyder dette på store forskjeller i lærerbidrag, også i Norge.

I Norge kan elevene være spesielt sårbare for store forskjeller i lærerbidrag. Det er nemlig slik at på mange skoler har elevene den samme læreren år etter år. Det er mye positivt med dette. Klassen og læreren blir nesten som en familie. De blir godt kjent med hverandre og får tid til å skape gode og nære relasjoner. Dette ivaretar elevenes behov for sosial tilhørighet.

I veiledningen til opplæringsloven heter det at dette «fellesskapet skal bidra til å utvikle den gjensidige respekten og toleransen elevene skal ha for hverandre uavhengig av kjønn, sosiale, kulturelle, økonomiske og evnemessige forutsetninger».

Dette høres vakkert ut, og nettopp så vakkert er det for mange barn i norsk skole, men ikke for alle. Noen lærere evner nemlig ikke å skape et godt læringsmiljø i klassen og lykkes i svært liten grad med å bidra til elevenes faglige, sosiale og emosjonelle utvikling, men de får likevel ansvar for

samme elevgruppe år etter år. Elevene til disse lærerne er tapere i lotteriet i den norske skole, men det er ikke slik de omtales. I stedet oppstår begreper som «krevende elevgruppe». Dårlig læringsmiljø blir elevenes feil.

Et viktig spørsmål er derfor om fordelene med høy lærerkontinuitet veier opp mot ulempene. Hadde det vært bedre å bytte lærer oftere, i hvert fall hver annet år, for å gjøre barna mindre sårbare?

For å svare på dette, trenger vi mer forskning på hvor stor forskjell det er i læringsutbytte mellom norske klasserom, og hvorvidt høy lærerkontinuitet forsterker slike forskjeller.

Inntil videre får du håpe at dine barn vinner i det store lotteriet i den norske grunnskolen. Heldigvis har vi mange svært dyktige lærere, så lotteriet har mange premier. Men vær på vakt om du hører begrepet «krevende elevgruppe».

Debattansvarlig: Vidar Ivarsen
Telefon: 22 00 10 59
Sentralbord: 22 00 10 00
Epost: debatt@dn.no

Hovedinnlegg/kronikk:
Inntil 4500 tegn med mellomrom
Underinnlegg/replikk:
Inntil 1500 tegn med mellomrom
Løgg ved portrettfoto

Allt stoff som leveres til Dagens Næringsliv må produseres i henhold til Vær varsom-plakaten. Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter. Debattinnlegg honoreres ikke.

→ Mer debatt
side 28-31